

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії і наркології

Силабус навчальної дисципліни
«Психотерапія: сучасні концепції та принципи»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити ЄКТС. Семестр: III 2 рік навчання.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра психіатрії і наркології Одеса, вул. Акад. Воробйова, 11
Викладач (-і)	Зав. каф., професор Опря Євген Васильович, д. мед. н. Доцент Донець Ольга Юріївна, к. мед. н. Доцент Горячев Павло Іліодорович, к. мед. н. Доцент Волощук Діана Анатоліївна, к. мед. н.
Контактна інформація	E-mail: yoprya@yahoo.com , olgadonets1@gmail.com , pgor75@gmail.com , dianavoloshchuk88@gmail.com Консультації: Очні: четвер 15.00-17.00, субота 9.00-13.00 Онлайн: четвер 15.00-17.00, субота 9.00-13.00 (платформа ZOOM, Teams, Viber)

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни – особистість людини з усіма її якостями, психологічні проблеми різної етіології і підходи до надання психологічної допомоги.

Згідно із сучасними науковими уявленнями, психотерапія – це один з найважливіших напрямків практичної (прикладної) психології і медицини, який стосується форм та механізмів позитивного психологічного впливу на людську психіку, діяльність і поведінку, а також (опосередковано) на загальний стан фізичного здоров'я. Психотерапевтична діяльність – це різновид міжособистісного спілкування, а взаємини терапевта і клієнта у більшості шкіл вважають провідним засобом психотерапевтичного впливу.

Пререквізити і постреквізити дисципліни (місце дисципліни в освітній програмі):

Пререквізити: бізнес – планування в сфері охорони здоров'я та фармацевтичному бізнесі, економіка та організація охорони здоров'я та фармацевтичного бізнесу; інформаційно-аналітична підтримка в управлінні закладами охорони здоров'я; медичний та фармацевтичний менеджмент; стратегічний менеджмент; управління проектами в медицині.

Постреквізити: фінансовий менеджмент; HR-менеджмент з циклом психології управління.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії і наркології

Мета дисципліни: засвоєння здобувачами знань з надання психологічної допомоги пацієнтам (клієнтам) в межах їх запиту, яка може полягати у лікуванні невротичних симптомів, актуалізації резервів особистісного зростання чи в подоланні певних психологічних труднощів.

Завдання дисципліни:

- формування у здобувачів знань про основні засади психотерапії; оволодіння методологією наукового пізнання;
- розвиток умінь встановлювати гармонійні стосунки з природою на основі поваги до життя як найвищої цінності та всього живого як унікальної частини біосфери;
- мотивація здорового способу життя;
- формування умінь застосовувати теоретичні знання з метою професійного самовизначення у прикладних сферах людської діяльності;
- розвиток розумових здібностей та якостей особистості (пізнавального інтересу, спостережливості, уваги, пам'яті, теоретичного стилю мислення),
- прагнення до самоосвіти, самопізнання, самовдосконалення, самооцінки, самореалізації у різних видах діяльності;
- оволодіння технологією прийняття рішень, вільного вибору і дій у різних сферах життя;
- становлення наукового світогляду; формування емоційно-ціннісного ставлення до природи, до себе, до людей, до загальнолюдських духовних цінностей.

Очікувані результати

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- історичний розвиток науки, її стан на сучасному етапі розвитку суспільства;
- основні закономірності існування живого;
- закони упорядкованості функціональних систем;
- етичні норми поведінки відносно інших людей і відносно природи.

Вміти:

- застосовувати теоретичні знання на практиці та при вивченні інших психологічних дисциплін;
- аналізувати основні погляди на особистість людини і підходи до надання психологічної допомоги;
- використовувати знань з психотерапії при вивченні курсів клінічних дисциплін;
- робити висновки, оперувати поняттями при поясненні явищ природи з наведенням прикладів, усвідомлювати необхідність ґрунтовних знань щодо охорони здоров'я людини та охорони оточуючого середовища.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій; практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання.

Лекція.

Практичні заняття: словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій; наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації); практичні методи: виконання тестових завдань, вирішення ситуаційних завдань; відпрацювання практичних навичок з надання медико-психологічної допомоги.

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії і наркології

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Психотерапія як наука і практика, її предмет і задачі. Сутність, об'єкт і предмет психотерапії. Основні моделі психотерапевтичної допомоги. Понятійний апарат психотерапії.

Тема 2. Мета, завдання і принципи діяльності психотерапевта. Мета і завдання психотерапії. Базові принципи психотерапії. Особистість психотерапевта.

Тема 3. Феномени психотерапевтичного процесу.

Тема 4. Методологічні основи психотерапевтичного впливу. Методологічна рефлексія у психотерапії. Аналіз дискурсу у психотерапії.

Тема 5. Універсальні психотерапевтичні процедури. Інтерпретація і ампліфікація. Робота з метафорою. Аналіз сновидінь.

Тема 6. Класичний психоаналіз. Загальні засади психоаналізу. Організація психоаналітичної терапії. Психоаналітична взаємодія. Перенос і аналітичні відносини. Опір і захист. Взаємодія несвідомого з реальністю.

Тема 7. Класичний психоаналіз. Психосексуальний розвиток особистості. Пренатальна стадія і травма народження. Оральна стадія. Анальна стадія і анальна проблематика. Усвідомлення, відреагування, катарсис.

Тема 8. Постфрейдистські школи і напрями. Теорія об'єктних відносин М. Кляйн. Британські психоаналітичні підходи. Психологія Самості Х. Кохута. Інтерперсональні підходи.

Тема 9. Аналітична психологія і психотерапія. Пост'юнгіанство. Загальні засади аналітичної психотерапії. Теоретичні основи аналітичної психології. Основні архетипи і процес їх індивідуації. Основні напрями і терапевтичні моделі пост'юнгіанства. Класична школа в пост'юнгіанстві. Школа розвитку в пост'юнгіанстві. Архетипічна школа у пост'юнгіанстві.

Тема 10. Тілесно орієнтована психотерапія. Теоретико-методологічні основи тілесної терапії. Природа тілесності людини та основні тілесні проблеми. Методи тілесно орієнтованої психотерапії. Сутність і мета тілесних психотехнік. Класифікація тілесно орієнтованих методів. Природа тілесного контакту. Професійні навички тілесно орієнтованого психотерапевта.

Тема 11. Гештальт-терапія. Загальні положення гештальт-терапії. Усвідомлення і контакт. Взаємодія і формування гештальтів. Концепція психологічного захисту. Розв'язання міжособистісних і сімейних проблем. **Екзистенціальна терапія.** Специфіка екзистенціального підходу. Дазейн-аналіз. Потенціал творчості Ж. Батая.

Тема 12. Когнітивні напрями. Сутність і особливості когнітивної психотерапії. Раціонально-емотивна терапія Когнітивна модель А. Бека.

Тема 13. Поведінкова психотерапія. Навчання і тренування клієнта, підготовка до активних змін. Тренінг релаксації, систематична десенсибілізація. Фази поведінкової терапії: діагностична, спонукання до мотивації, застосування терапевтичної процедури, закріплення змін. Когнітивно-поведінкова терапія.

Тема 14. Гуманістична психотерапія. Основні положення гуманістичного підходу. Напрями гуманістичної психотерапії. Клієнт-центрована психотерапія. Логотерапія. Перспективи розвитку особистості з погляду гуманістичного підходу.

Тема 15. Нові підходи у психотерапії. Постмодерністські ідеї в психотерапії. Емпіричні підходи в сучасній психотерапії.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії і наркології

Перелік рекомендованої літератури

Основна:

1. Демчук О. В., Золотарьова О. А., Ковалик О. О. Вплив катастроф і війн на психічне здоров'я особистості та суспільства. Повідомлення п'яте. *Mental Health: Global Challenges of XXI Century* (2019) DOI: <http://doi.org/10.32437/IPSIProceedings.Issue-2019>
2. Карпенко Є. Методи сучасної психотерапії : навч. посібник. Дрогобич: Посвіт, 2015. 116 с.
3. Корольчук О.Л. Посттравматичний стресовий розлад як новий виклик сучасній Україні. *Інвестиції: практика та досвід: науково-практичний журнал / Чорноморський держ. ун-т ім. Петра Могили; ТОВ «ДСК Центр». Київ, 2016. С. 104–111.*
4. Основи психотерапії: навч. посіб. / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Вид. 3-тє. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. 419 с.
5. Опря Є.В., Пустовойт М.М. Можливості використання саморегуляції організму людини для досягнення психічного здоров'я. *Одеський медичний журнал*. 2019. № 6(176). С. 37-49.
6. Опря Є.В., Пустовойт М.М. Міліотерапія як метод покращення життя літніх людей. *Психосоматична медицина та загальна практика*. 2021. Vol. 6 No. 1. С. 1-7. DOI: <https://doi.org/10.26766/pmgp.v6i1.293>.
7. Чугунов В.В. Психопатологічна синдромологія: психотерапевтичні підходи : навчальний посібник. Львів: Видавець Марченко Т.В., 2020. 360 с.

Додаткова

1. Глива Є. Вступ до психотерапії : навч. посіб. Острог – Київ: Острозька академія, Кондор, 2009. 532 с.
2. Каліна Н. Ф. Психотерапія: підручник. Київ: «Академвидав», 2010. 289 с.
3. Кривоніс Т.Г. Основи особистісної психотерапії: навчально-методичний посібник. Київ: Видавничий дім „Слово”, 2011. 192 с.
4. Психологічне консультування. Хрестоматія / Упор. І. В. Кошова, Н. Ф. Литовченко, І. М. Наказна. Ніжин: «Міланік», 2009. 623 с.
5. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція : навч. посіб., 2–е вид., випр. і доп. Київ: Професіонал, 2007. 544 с.
6. EPA Ethical Principles of Psychologists and Code of Conduct // Teaching high school psychology – August, 2009.
7. Medical psychology («Медична психологія»): підручник для студентів вищих навчальних закладів ВМНЗ ІV рівня, англійською мовою / під редакцією д.мед.н. Пустовойта М.М. [Пустовойт М.М., Опря Є.В., Донець О.Ю. та ін.]. Львів: Видавництво «Новий світ - 2000», 2021. 350 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://www.nauka.ua/>
2. OMIM (Online Mendelian Inheritance in Man) – An Online Catalog of Human Genes and Genetic Disorders <http://omim.org/>
3. Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: веб-сайт. URL: <http://naqa.gov.ua>
4. <http://psydilab.univer.kharkov.ua>
5. <https://psy-practice.com>

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії і наркології

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю:

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми, співбесіда;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань, клінічних задач;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань за темами.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь у занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Тестові завдання виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані. Здобувач вільно вирішує завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну креативну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь у занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з теми заняття. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях. Здобувач вірно вирішує завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь у занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на занятті; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення завдань, невпевнено демонструє практичні навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуаційного завдання.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь у занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Тестування не виконано. Завдання не виконано.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав та захистив

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії і наркології

індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять. Самостійна робота здобувача, яка передбачена в програмі, контролюється і оцінюється як результат підготовленості до відповідного заняття.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перекладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізень:

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії і наркології

викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.